Säteilylakiluonnos

Säteilyturvakeskus

Säteilylakiluonnos

- Parantaa säteilyturvallisuutta
  - Kaikkien säteilyaltistustilanteiden huomioiminen
  - Oikeutusperiaatteen käyttöön tarkennuksia
  - Toiminnan harjoittajan vastuu korostuu ja valvonta entistä riskiperäisemmäksi
  - Työntekijöiden ja väestön suojelu
  - Radon ja muu luonnonsäteily
  - Ionisoimaton säteily

Kaikkien altistustilanteiden huomioiminen

- Nykyinen laki: koskee ensisijaisesti säteilytoimintaa, esimerkiksi säteilylähteiden käyttöä
- Lakiluonnos: kattaa kaikki tilanteet, joissa ihminen voi altistua säteilylle
  - Säteilytoiminta
  - Säteilyvaaratilanteet
  - Vallitsevat altistustilanteet.
- Direktiivi ja siten uusi laki edellyttää:
  - työtekijöiden ja väestön altistuksen rajoituttamista kaikissa tilanteissa, joissa se kohtuudella on mahdollista;
  - toimintoja, joissa työntekijöiden tai väestön altistukseen voidaan vaikuttaa jatkuvalla valvonnalla, tulisi valvoa kuten säteilyn käyttöä.

Oikeutusperiaatteen käyttöön tarkennuksia

- Säteilysuojelussa oikeutusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että säteilytoiminnalla ja suojelutoimilla saavutettavan kokonaishyödyn tulee olla suurempi kuin aiheutuvat haitat.
- Lakiluonnoksessa käsitellään oikeutusperiaatteen käyttöä entistä tarkemmin muun muassa kun kyse on:
  - kuvantamisessa henkilöön kohdistetusta muusta kuin lääketieteellisestä altistuksesta;
  - säteilyn lääketieteellisen käytön oikeutusarviointi, kun säteilyä käytetään potilaiden ohella myös oireettomiin henkilöihin;
  - kulutustavaroista joihin liittyy radioaktiivista ainetta tai muu säteilylähde.

Toiminnan harjoittajan vastuu sekä riskiperäinen valvonta korostuu

- Toiminnanharjoittajan tehtävä turvallisuusarvio
  - arvioidaan toiminnasta aiheutuva säteilyaltistus;
  - tunnistettaisiin mahdolliset säteilyturvallisuuspoikkeamat;
  - esitettäisiin toimet, joilla säteilyaltistusta rajoitetaan ja tunnistetut säteilyturvallisuuspoikkeamat ehkäistään ja niihin varaudutaan
- Toimintaa koskevat luokitukset
  - Perustuvat säteilyaltistuksen suuruuteen sekä toiminnassa käytettäviin lähteisiin;
  - Suunnataan asetus- ja määräystasolla annettavia yksityiskohtaisempia vaatimuksia sekä STUKin valvontaa toimintoihin, joihin liittyvät suurimmat riskit.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan käyttäminen

- Toiminnanharjoittaja käytettävä työntekijän ja väestön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa.
- Asiantuntija mukana turvallisuusarvion tekemisessä.
- Säteilyn lääketieteellisessä käytössä sairaalafyysikko
- Muussa säteilytoiminnassa uusia asiantuntijoita on tarpeen kouluttaa; on erittäin tärkeä asia, että luvanhaltijoiden käyttöön saadaan lisää asiantuntemusta!

- Lisäksi nimettävä avukseen säteilyturvallisuusvastaava, jonka tehtävät ja rooli olisi pääosin samanlainen kuin nykyisin ns. säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavalla johtajalla.

Työtekijöiden ja väestön säteilysuojelu

- Ns. ulkopuolisen työntekijän asema paranee kun turvallisuusluvan haltijan ja ulkopuolisen työntekijän työnantajan keskinäistä vastuujakoa selkeytetään.
- Työntekijöiden ja väestön annosrajat säilyisivät entisellään paitsi, että silmän mykiön annosrajoja laskettaisiin direktiivissä esitetyn mukaisesti.
- Työntekijöiden ja väestön säteilysuojelussa korostetaan optimointiperiaatteen toteuttamista; toiminta- ja lähdekohtaisten annosrajoitusten käyttöönotto.
- Laissa esitetään myös perusteet työntekijöiden ja väestön altistuksen rajoittamiseksi säteilyvaaratilanteissa ja vallitsevissa altistustilanteissa.

Radon ja muu luonnonsäteily

- Asuntojen ja työpaikkojen sisäilman radonpitoisuudelle asetettaisiin viitearvo 300 Bq/m^3, joka olisi nykyistä toimenpidearvoa 400 Bq/m^3 pienempi.
- Uusien rakennusten osalta viitearvo olisi lukuarvoltaan sama kuin nykyinen vastaava eli 200 Bq/m^3.
- Lain nojalla STM laatisi direktiivin edellyttämän kansallisen ohjelman siitä kuinka radonista aiheutuvia haittoja hallinnoidaan.

Luonnonsäteilylle altistava toiminta

- Luonnonsäteilylle altistavaa toimintaa varten asetettaisiin viitearvot siten, että työntekijöiden ja väestön säteilysuojelusta voidaan huolehtia pääosin samoin perustein kuin säteilyn käyttöä.
- Jos säteilyaltistusta ei saada pienennetyksi viitearvoa pienemmäksi niin, toimintaa varten olisi oltava säteilylain mukainen turvallisuuslupa.
- Lupamenettely mahdollistaa esimerkiksi luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä mineraaleja hyödyntävän kaivos- tai rikastustoiminnan nykyistä paremman valvonnan.

Ionisoimaton säteily

- Kauneudenhoitosovellukset
  - Turvallisuutta parannettaisiin, mm ultraääni
  - Tarpeettoman tiukkaa sääntelyä purettaisiin
- Markkinavalvontaa tehostettaisiin
  - Etenkin tehokkaat laserit riski
- Laser-esitysten lupamenettely ja tehokkaampi valvonta
- Sotilassovellusten käytön turvallisuuden lisääminen
- Magneettikuvantamisen ilmoitusmenettely
  - Haja-kentät eräissä tapauksissa riski